

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

วิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน (Modern Time) นั้น เริ่มต้นจากการค้นพบทางวิทยาศาสตร์มากมาย ทำให้มนุษย์มีความเข้าใจในธรรมชาติของโลกมากขึ้น และที่สำคัญคือมนุษย์สามารถนำความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์มาประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์อย่างกว้างขวาง และนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในเรื่องของการอำนวยความสะดวกสบาย โดยปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความต้องการการได้รับการตอบสนองในสองด้าน คือ ด้านร่างกายและด้านจิตใจ เบื้องต้นความต้องการเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้นั้น เริ่มจากความต้องการทางกาย ซึ่งถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการมีชีวิต คือ ปัจจัย 4 อันประกอบด้วยอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ตามมาด้วยความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของการมีชีวิต และความความสะดวกสบาย เมื่อปัจจัยเหล่านี้เพียงพอแล้วจึงเกิดความต้องการทางจิตใจ คือ ความรัก ยศตำแหน่ง ชื่อเสียง การยอมรับจากสังคม และความเข้าใจในตนเอง ตามที่มาสโลว์ได้อธิบายสิ่งเหล่านี้ไว้ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) (Maslow, 1943 : 370 - 396)

แต่การใช้ชีวิตในบริบทของสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันนั้น นอกเหนือจากปัจจัย 4 แล้วมนุษย์ยังคงต้องการความสะดวกสบายในชีวิตด้านอื่น ๆ อีกด้วย โดยเฉพาะในเรื่องของการเดินทาง รถยนต์นับเป็นปัจจัยหลักที่ใช้ในกิจกรรมการเดินทาง เพราะตอบสนองความสะดวกรวดเร็วในการประกอบธุรกิจการงานต่าง ๆ และมีความสำคัญอย่างมากในการดำรงชีวิตประจำวันในสังคมสมัยใหม่ ที่ผู้คนส่วนใหญ่นิยมใช้รถยนต์ในการเดินทาง นอกจากนี้ในปัจจุบันรถยนต์ยังสามารถใช้บ่งบอกหรือแสดงฐานะทางสังคมได้อีกด้วย ซึ่งความจำเป็นดังที่กล่าวมาเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วยเหตุนี้ธุรกิจการซื้อขายรถยนต์จึงได้เกิดขึ้นมาอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีการแข่งขันกันสูงเห็นได้จากธุรกิจการซื้อขายรถยนต์ใหม่และเก่าเกิดขึ้นในทุกจังหวัดของประเทศไทย

ในสังคมของไทยนั้นคนมีฐานะปานกลางเป็นส่วนมาก ทำให้เกิดข้อจำกัดในเรื่องของการเลือกซื้อ จึงทำให้เกิดธุรกิจการซื้อขายรถยนต์มือสองขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว โดยเฉพาะหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 ธุรกิจการซื้อขายรถยนต์มือสองมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เนื่องจากในช่วงนั้นประเทศไทยประสบปัญหาจากการดำเนินธุรกิจ มีคนตกงานเป็นจำนวนมาก ระบบเศรษฐกิจประสบปัญหาในเรื่องการใช้จ่ายเงิน

การกู้เงินจากสถาบันทางการเงินเป็นเรื่องยุ่งยากมาก ดังนั้นผู้บริโภคที่มีความจำเป็นต้องซื้อรถยนต์ จึงหันมาซื้อรถยนต์มือสอง เพราะราคาถูกกว่ารถยนต์ใหม่ (อิงอร ชัยยันต์. 2550 : 1)

ความเป็นมาของรถยนต์มือสองเริ่มต้นที่ประเทศญี่ปุ่น โดยญี่ปุ่นมีรถยนต์เป็นจำนวนมาก เพราะประชาชนเฉลี่ยใช้รถไม่เกิน 10 ปีจะทิ้งแล้วซื้อรถยนต์ใหม่ นักธุรกิจในประเทศญี่ปุ่น จึงได้สังเกตเห็นประโยชน์จากรถยนต์เก่าหรือรถยนต์มือสอง จึงได้เปิดบริษัทรับซื้อขายแลกเปลี่ยนรถยนต์เก่าหรือรถยนต์มือสองเกิดขึ้น โดยเฉพาะซื้อขายให้แก่ลูกค้าชาวต่างประเทศ ต่อมาธุรกิจนี้ ได้มีการแพร่หลายกระจายไปหลายประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย โดยธุรกิจซื้อขายรถยนต์มือสองในประเทศไทยนั้น ได้รับความนิยมนับตั้งแต่ประเทศไทยฟื้นตัวจากวิกฤตเศรษฐกิจ ช่วงปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา ธุรกิจซื้อขายรถยนต์มือสอง ได้รับความนิยมจากผู้ประกอบการ เนื่องจากธุรกิจดังกล่าวมีการลงทุนไม่สูงมากเพราะเป็นการซื้อมาแล้วขายไป ทำให้ไม่ต้องลงทุนจมทั้งหมด รวมทั้งผู้ประกอบการสามารถเข้าหรือออกจากธุรกิจนี้ได้ง่าย จากการลงทุนที่ไม่สูงมาก และสามารถขายรถออกจากสต็อกทั้งหมดเพื่อเลิกกิจการได้ ทำให้หลายฝ่ายสนใจลงทุนในธุรกิจนี้ ดังจะเห็นจากข้อมูลการเปิดเต็นท์รถยนต์มือสองของหลายบริษัทรถยนต์ค่ายใหญ่ ๆ ไม่ว่าจะเป็น โตโยต้า ฮอนด้า อีซูซุ นิสสัน เป็นต้น (ฐานเศรษฐกิจ. ออนไลน์. 2553) โดยในปัจจุบันทิศทางของตลาดรถยนต์มือสองในประเทศไทยจึงมีศักยภาพที่ดีและมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น ซึ่งสวนทางกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ค่าครองชีพที่สูงขึ้นก็ทำให้ผู้บริโภคจำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายที่รอบคอบ การตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์มือสองที่มีสภาพดี จึงเป็นทางเลือกที่ดีกว่าการซื้อรถใหม่ ราคาแพง จึงทำให้ธุรกิจรถยนต์มือสองมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง เพราะผู้บริโภคมีความต้องการรถยนต์สูง สืบเนื่องจากอัตราส่วนการเติบโตที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้รถยนต์มือสองได้รับความนิยมอย่างสูงทั่วประเทศ เนื่องจากราคาไม่แพงมาก เพราะราคาของรถยนต์ใหม่เมื่อเทียบกับรถยนต์มือสอง มีราคาห่างกันประมาณเท่าตัว ผู้บริโภคอันมีฐานะปานกลาง ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศจะไม่ค่อยมีกำลังซื้อรถยนต์ใหม่ จึงได้มองหารถยนต์มือสองเป็นทางเลือก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้สถานการณ์ของตลาดรถยนต์มือสองขยายตัวไปอย่างมาก (สลักจินต์ เจริญสุข. 2548 : 1)

โดยในประเทศไทยรัฐบาลชุดนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีนโยบายรถคันแรกออกมา เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและช่วยเหลือประชาชน โดยหลักการของนโยบาย คือ ลดภาษีรถยนต์คันแรก ให้เป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท (อาจได้ส่วนลดแตกต่างกันไปตามประเภท รุ่น หรือยี่ห้อของรถต่าง ๆ แต่รวมแล้ววงเงินไม่เกิน 100,000 บาท) ทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการเลือกซื้อรถมากขึ้น แต่เงื่อนไขหลักคือต้องเป็นรถยนต์ใหม่เท่านั้น ไม่สามารถเป็นรถยนต์มือสองได้ เนื่องจากรถยนต์มือสองไม่มีภาษีสรรพสามิต

โดยนโยบายรถคันแรกนี้ก็ได้อาศัยความกังวลที่เกิดขึ้นกับหลายฝ่าย ดังงานวิจัยของ ธนาพร ภัทรวงศ์ว่าณิชย์ ที่ศึกษาเรื่องปรากฏการณ์รถยนต์คันแรก และได้วิเคราะห์ผลกระทบ ทางลบในระยะสั้นของนโยบายรถคันแรกไว้ 4 ประการ ได้แก่ 1) การสูญเสียเงินภาษีสรรพสามิต อันเป็นภาษีของประชาชนจำนวนงบประมาณ 30,000 ล้านบาทไปกับการซื้อรถยนต์มาขับซึ่ง โดยรถยนต์ก็มีค่าเสื่อมสภาพลงตลอดนั้น รัฐบาลควรนำเงินไปลงทุนในโครงการขนส่งสาธารณะ ที่ประชาชน ส่วนมากได้ใช้ประโยชน์ จะดีกว่าหรือไม่ 2) ยอดการผลิตและยอดจำหน่ายรถยนต์ ที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงนี้ อันเนื่องจากการเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดดในระดับ 500,000 คันนี้ เป็นการ เพิ่มขึ้นแบบชั่วคราว เพราะจะไปส่งผลหลังจากที่โครงการจบลงคือมีการชะลอตัวในระยะยาว 3) ธุรกิจรถยนต์มือสองที่ได้รับผลกระทบโดยตรงที่ค่อนข้างแรงเนื่องจากราคาราคาใหม่ภายใต้ โครงการรถคันแรกจะปรับตัวลงมาใกล้เคียงกับรถมือสอง จึงทำให้คนหัน ไปซื้อรถคันใหม่ แทนการซื้อรถมือสอง 4) การเพิ่มปริมาณรถยนต์โดยไม่สามารถขยายพื้นที่ผิวถนน โดยเฉพาะ ในเขตกรุงเทพมหานครจะ เห็นว่าจำนวนรถที่เพิ่มขึ้นโดยถนน ไม่เพิ่มขึ้นจึงทำให้ปัญหาการจราจร รุดติตรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัญหาจราจรนี้ นับเป็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่สำคัญปีละ หลายหมื่นล้านบาทที่ยังเป็นปัญหาที่ไม่มีทางออกของประเทศไทย แต่กลับมีการออกนโยบาย รถคันแรกมาซ้ำเติมความเดือดร้อน (ธนาพร ภัทรวงศ์ว่าณิชย์, 2558 : 189 - 190) นอกจากนี้ ยังมีส่วนต่างในเรื่องดอกเบี้ย เพราะดอกเบี้ยรถมือหนึ่งนั้นราคาต่ำกว่าดอกเบี้ยของรถมือสอง และผู้ซื้อรถภายใต้ นโยบายรถคันแรกยังจะได้รับการลดภาษีอีก ดังนั้นด้วยทางเลือกดังกล่าว จึงอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการรถมือสอง เนื่องจากผู้ซื้อรถอาจหันไปเลือกซื้อรถ ภายใต้โครงการรถคันแรกแทน

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์มือสองจึงสนใจที่จะศึกษา ผลกระทบจากนโยบายรถคันแรกที่ส่งผลต่อธุรกิจรถยนต์มือสอง ผ่านมุมมองของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในวงการธุรกิจรถยนต์มือสอง เพื่อที่จะได้ทราบถึงผลกระทบจากนโยบายรถคันแรกที่ส่งผล ต่อธุรกิจรถยนต์มือสองในจังหวัดจันทบุรี และนำผลการศึกษาที่ได้มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง ในการแก้ปัญหาเพื่อวางแผนรับมือในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากนโยบายรถคันแรกที่ส่งผลต่อธุรกิจรถยนต์มือสองผ่านมุมมอง ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ประกอบการค้ารถยนต์มือสอง ผู้ทำงานในวงการไฟแนนซ์ และผู้ซื้อ รถยนต์มือสอง
2. เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาผลกระทบจากนโยบายรถคันแรกที่ส่งผลต่อธุรกิจ รถยนต์มือสองในจังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงผลกระทบจากนโยบายรถคันแรกที่ส่งผลต่อธุรกิจรถยนต์มือสอง
2. ได้แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากนโยบายรถคันแรกที่ส่งผลต่อธุรกิจรถยนต์มือสอง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาผลกระทบจากนโยบายรถคันแรกที่ส่งผลต่อธุรกิจรถยนต์มือสองในแง่ของผลกระทบทางเศรษฐกิจ ตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหา

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องในวงการธุรกิจรถยนต์มือสอง ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่
 - 1.1 ผู้ประกอบการค้ารถยนต์มือสอง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 27 ราย ที่จดทะเบียนนิติบุคคล (สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดจันทบุรี. 2556 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)
 - 1.2 ผู้ทำงานในวงการไฟแนนซ์ โดยเป็นบริษัทไฟแนนซ์ที่เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 15 ราย
 - 1.3 ผู้ซื้อรถยนต์มือสอง ในเขตจังหวัดจันทบุรี โดยเป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการซื้อและใช้รถยนต์มือสอง จำนวน 373 ราย (สำนักงานขนส่งจังหวัดจันทบุรี. ออนไลน์. 2556)
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มเป้าหมาย โดยจะต้องเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้เป็นอย่างดี คือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในแต่ละด้าน ประสบความสำเร็จ และเต็มใจที่จะให้ข้อมูล จำนวน 26 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) จำนวน 21 คน ได้แก่
 - 2.1.1 ผู้ประกอบการค้ารถยนต์มือสอง จำนวน 7 คน ดังนี้
 - 1) ตัวแทนจาก หจก. ทรัพย์บูรพาlixซึ่ง จำกัด
 - 2) ตัวแทนจาก PTM Group เต็นท์รถเนินสูง จันทบุรี
 - 3) ตัวแทนจากร้านบอลแหล่งรถ
 - 4) ตัวแทนจากร้านรถบ้านมือสองจันทบุรี

- 5) ตัวแทนจากเต็นท์รถเล็กลาซาล
- 6) ตัวแทนจากเต็นท์รถสมบัติ เขาไร่ยา
- 7) ตัวแทนจากเต็นท์รถพลับพลา

2.1.2 ผู้ทำงานในวงการไฟแนนซ์ จำนวน 7 คน ดังนี้

- 1) ตัวแทนจากบริษัท ช.ทีเอ็ม ลิซซิ่ง จำกัด
- 2) ตัวแทนจากบริษัท AAM จัดไฟแนนซ์
- 3) ตัวแทนจากบริษัท ศรีสวัสดิ์เงินติดล้อ
- 4) ตัวแทนจากบริษัท กรุงไทยอโต้ลิซ จำกัด
- 5) ตัวแทนจากธนาคารกรุงศรีอยุธยา (กรุงศรี Car for Cash)
- 6) ตัวแทนจากธนาคารธนชาติ (Cash Your Car)
- 7) ตัวแทนจากธนาคารไทยพาณิชย์ (My Car My Cash)

2.1.3 ผู้ซื้อรถยนต์มือสอง จำนวน 7 คน (ไม่ประสงค์ออกนาม)

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ ผู้ประกอบการค้า

รถยนต์มือสอง จำนวน 5 คน ดังนี้

- 2.2.1 ตัวแทนจาก หจก. ทรัพย์บูรพา लिซซิ่ง จำกัด
- 2.2.2 ตัวแทนจาก PTM Group เต็นท์รถเนินสูง จันทบุรี
- 2.2.3 ตัวแทนจากร้านบอดแหล่งรถ
- 2.2.4 ตัวแทนจากเต็นท์รถเล็กลาซาล
- 2.2.5 ตัวแทนจากเต็นท์รถพลับพลา

นิยามศัพท์เฉพาะ

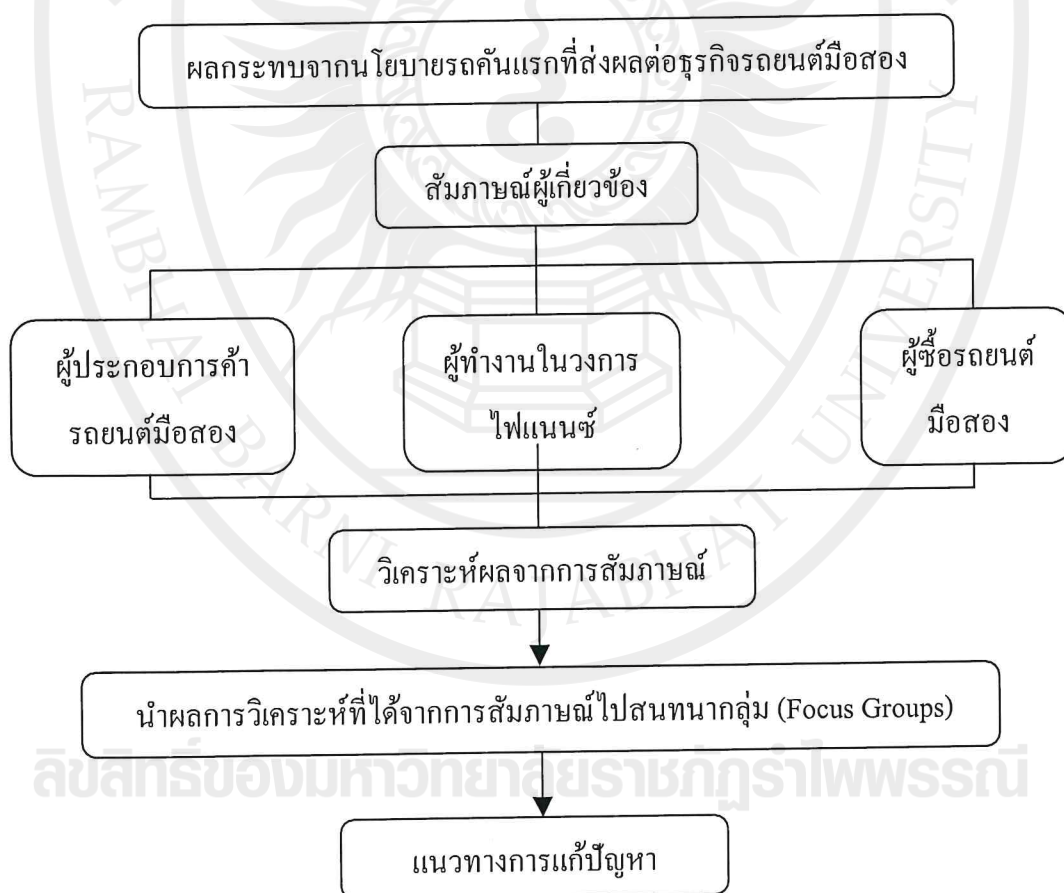
รถยนต์มือสอง หมายถึง รถยนต์ที่ถูกนำไปใช้แล้วมีการโอนกรรมสิทธิ์การครอบครอง และเปลี่ยนเจ้าของจากบุคคลแรกเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงว่าจะเปลี่ยนเจ้าของมาแล้วกี่ครั้ง

นโยบายรถคันแรก หมายถึง นโยบายของรัฐบาลชุดนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ออกมา เพื่อช่วยเหลือประชาชน โดยมีหลักการคือ ลดภาษีรถยนต์คันแรกให้เป็นจำนวนเงินไม่เกิน 100,000 บาท ตามเงื่อนไขดังนี้

1. เป็นรถยนต์คันแรกที่ซื้อตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน 2554 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2555
2. เป็นรถยนต์ราคาขายปลีกไม่เกิน 1,000,000 บาท / คัน
3. เป็นรถยนต์นั่งขนาดความจุกระบอกสูบไม่เกิน 1,500 ลูกบาศก์ เซนติเมตร / รถยนต์กระบะ (Pick Up) / รถยนต์นั่งที่มีกระบะ (Double Cab)

4. เป็นรถยนต์ที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ไม่รวมถึงรถยนต์ที่ประกอบจากชิ้นส่วนนำเข้า
ใช้แล้วจากต่างประเทศ (รถยนต์จัดประกอบ)
5. คื่นเงินเท่ากับภาษีตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท / คัน
6. ผู้ซื้อต้องมีอายุ 21 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
7. ผู้ซื้อต้องครอบครองรถยนต์ไม่น้อยกว่า 5 ปี
8. การคื่นเงินจะคื่นให้เมื่อครอบครองรถยนต์ 1 ปีไปแล้ว (จ่ายเงินคื่นให้ตั้งแต่วันที่
1 ตุลาคม 2555 เป็นต้นไป)
9. สามารถซื้อรถแบบเงินผ่อนผ่านไฟแนนซ์ หรือเงินสดก็ได้
10. รถมือสองไม่สามารถเข้าร่วมโครงการนี้ได้ เนื่องจากไม่มีภาษีสรรพสามิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย